NOUA ARHITECTURĂ DE SECURITATE. PUTERI MIJLOCII, PUTERI MINORE ȘI MINILATERALE ÎN REAȘEZAREA GLOBALĂ CONTEMPORANĂ

Iulian CHIFU[*]

Abstract

The turbulences of the current world order – unpredictability in the changes of the US politicies, belicose revisionism of Russia and aspiration to hegemony of China - are making the middle and minor powers to prepare their backup plans on security and defense through their geographic proximity with the wars, the options to align with grand powers, to balance in between them or the inclination to team up with other middle powers to offset the pressure and have a saying in the reassessing of the new world order. The theories of middle powers, minor powers and minilaterals begin to play a more important role since the status quo and continuity through transformation and not demolishing the liberal world order are the choices of the liberal democracy countries and the European project. The need of extra – security guarantees is pushing to the new architecture of security involving new regional complementary settings and formats of cooperation for credible defense and deterrence in the Eastern Flank.

Keywords: *middle powers; minor powers; minilaterals; multilateralism; balancing; alignment.*

INTRODUCERE ȘI METODOLOGIE

Cel de-al doilea mandat Trump a marcat schimbarea reală și așezarea evoluțiilor anterioare pe tendințe mai lesne de identificat și de decriptat[1]. Astfel, principala confruntare, una epică și constantă, s-a decantat între *lumea bazată pe reguli* versus *politicile de putere*. Iar aici par să revină în prim-plan – de dispărut nu au dispărut niciodată – „politica de putere", utilizarea forței armate pentru soluționarea problemelor de politică externă sau a nivelurilor de ambiție nemăsurate ale unor lideri, respectiv „politica de Mare Putere", abordarea tranzacțională,

[*] ***Iulian Chifu este prof. univ. dr., președintele Centrului pentru Prevenirea Conflictelor și Early Warning București, specializat în analiză de conflict și decizie în criză. A fost consilier prezidențial (2011-2014) și consilier de stat al prim-ministrului României (2021-2023).***

negociere între marile puteri a avantajelor pe seama celorlalți actori din sistemul internațional[2].

O altă falie suprapusă a acestui tip de confruntare, din nou una tradițională și constantă, chiar dacă cu intensitate diferită în istorie, este cea între *revizionism* și *statu-quo*. Actorii care își doresc o continuare a lumii liberale așa cum e ea cunoscută, cu aspirații spre democrație, economie de piață și stat de drept, cu acorduri de liber schimb și cooperare loială, respectând angajamentele luate, se confruntă cu actorii care-și doresc schimbarea tectonică și în tot a regulilor jocului existent, care nu-i mai satisface sau față de care au pretenția că raportul de forțe s-a schimbat, iar nevoia de a restabili echilibrele subzistă. Dar și aici apar noutăți.

Mai întâi, și actorii ce-și doresc *statu-quo*-ul regulilor nu sunt neapărat imobili și doresc, la rândul lor, adaptarea sistemului ordinii mondiale la evoluții și realități: o transformare graduală și consimțită de toți membrii comunității, nicidecum o distrugere completă, o *tabula rasa* a actualei ordini mondiale și înlocuirea cu un construct reclădit de la zero, cu amenințarea hiatusului și a pauzei de putere care ar permite oricui să intervină și să preia controlul asupra formulei reașezărilor globale.

Opțiunea distrugerii complete a sistemului existent se pliază mai degrabă pe abordările revizioniștilor, dornici să reclădească sistemul pe baza propriilor convingeri, viziuni, proiecte și aspirații. Din acest punct de vedere, atât America lui Trump[3] - prin documente electorale, discursul de inaugurare și pozițiile publice repetate, dar și documentele noi adoptate, adică Strategia de Securitate Națională[4] și Strategia Națională de Apărare[5], cât și Rusia lui Putin - prin „doctrina Putin"[6] și documente ultimative (ca propunerile către OSCE și NATO)[7] - au asemenea dorințe, în timp ce China lui Xi Jinping optează pentru a păstra parțial sistemul și a-l aduce la o formulă care promovează propriile aspirații, pretinzând că dorește menținerea sau doar transformarea sistemului, unul care i-a facilitat postura de *challenger global* în doar 35 de ani, și nu distrugerea absolută și reclădirea după propriile principii[8].

Nu întâmplător, înclinația spre reguli și multilateralism, care să îngrădească marile puteri, a mai rămas în pedigree-ul Uniunii Europene, a liberal-democrațiilor globale, cu tendințe de adaptare și de evoluție în continuare, sistemul supraviețuind și fiind funcțional în paralel cu puseele de tip revizionist venite, cu precădere, de la marile puteri – SUA, China – sau de la actorii care joacă și se pretind în continuare mari puteri – Rusia – chiar dacă dimensiunea *capacității geopolitice* și a criteriilor de putere[9] ar plasa-o mai degrabă la nivel de putere regională, putere mijlocie cu pretenții și deținătoare de arme nucleare (chiar neacceptabilitatea utilizării armei nucleare în contemporaneitate a redus nivelul și calitatea asocierii Rusiei la primele două Mari Puteri)[10].

Lumea liberală suferă pusee și impulsuri distructive din partea celor trei, dar cu proiecte sensibil diferite pentru lumea de mâine, formule în construcție care se suprapun și coexistă deja cu lumea democrat-liberală prin efectul greutății strategice și forței celor trei actori sau al aventurismului unora dintre ei. Dar ea nu a dispărut, din contra, pe alocuri chiar prosperă și se extinde, inclusiv geografic[11]. Doar că atractivitatea și capacitatea de a impune reguli scade pas cu pas, în unele puncte și pe anumite dimensiuni chiar dramatic[12].

METODOLOGIE

Ne-am propus aplicarea ***teoriei rolurilor puterilor mijlocii*** în arhitectura globală, dar și cea a rolului și locului puterilor minore în eșafodajul de securitate și al relațiilor internaționale, folosind cadrul de democratizare tehnologică[13] și al recuperării decalajelor în cazul asimetriilor de portanță geopolitică (*capacitate geopolitică*)[14] de secol 21, împingând către nevoia de asociere multilaterală pentru conservarea lumii bazate pe reguli. De asemenea, am utilizat ***teoria și practica minilateralelor*** pentru a vedea rolul și funcționalitatea acestora în promovarea intereselor puterilor mijlocii și a includerii intereselor comune ale puterilor minore prin complementaritate, asigurare suplimentară și

de rezervă în materie de securitate, apărare și descurajare.

Cazul particular dezbătut este ***flancul estic al NATO și UE***, de la Marele Nord la Marea Neagră, statele din linia întâi care se confruntă cu dorința de a-și verifica, accesa și valorifica garanțiile de securitate tradiționale, apartenența la NATO, cu Articolul 5[15], și apartenența la UE, inclusiv Articolul 42.7[16], în paralel cu un anumit nivel de neîncredere în reașezările globale care relativizează sau introduc amendamente la aceste angajamente[17], cel puțin la nivel declarativ. Nevoia formulelor de reasigurare reciprocă, regională/complementară, a determinat înclinația spre *minilaterale*, tot așa cum nevoia unor garanții certe de securitate în contextul războiului de agresiune al Rusiei în Ucraina a adus și reflecția pentru propriile acorduri și garanții dincolo de cele deja existente.

Teza noastră este că statele din linia întâi, din flancul estic al NATO și UE, au tendința de a completa arhitectura de securitate, antrenând, din dorința de a-și promova propriile interese, chiar *o reconfigurare a securității și apărării europene* prin sinteză, complementaritate și geometrie variabilă. În acest cadru, obiectivele secundare pe care le abordăm sunt faptul că ***Turcia și Ucraina dobândesc un rol primordial în securitatea europeană*,** în timp ce înregistrăm o renaștere a interesului și rolului puterilor minore la nivelul securității europene, tradus inclusiv prin dorința de revenire la politica de extindere a UE ca principală politică de succes europeană post-Război Rece.

TEORII ALE PUTERILOR MIJLOCII

James Manicom și Jeffrey Reeves definesc ***puterile mijlocii*** drept *actori capabili* care contribuie la relațiile internaționale în spații care nu sunt în prim-planul intereselor marilor puteri[18]. Puterile mijlocii sunt state cu un nivel lesne de perceput privind influența la nivel internațional, care posedă capabilități materiale și de putere globale sub cele ale marilor puteri, dar în fața statelor mici[19]. Ele nu sunt în mod necesar puteri regionale. Înclinația acestor state este către *preferințe multipolare în politica externă* și predispoziția către un comportament de actor bun, deschis, constructiv, respectând regulile și cu o doză sănătoasă de altruism pentru ordinea mondială, dar și pentru apărarea propriului interes[20].

Definiția marchează lipsa unui consens în privința atributelor concrete materiale care definesc statutul de putere mijlocie – geografie, populație, cheltuieli militare, capacitate diplomatică – toate la un anumit nivel urmând să determine statutul de putere mijlocie[21]. Și chiar în cazul înclinațiilor spre multilateralism și reguli, devine problematic statutul atunci când nu există o legătură cauzală între rădăcina unui comportament la nivel internațional și dimensiunile unui anumit stat sau poziția în ierarhia internațională, sau dacă crede sau nu în internaționalism liberal. Pentru că Statele Unite au creat sistemul din postura de mare putere și hegemon, în timp ce puterile mijlocii sunt înclinate, indiferent de tipul de regim, să acționeze *colaborativ și multilateral*, cu precădere[22]. Cercetările recente arată că perceperea vulnerabilității proprii motivează mai degrabă acest comportament[23].

Puterile mijlocii nu sunt suficient de puternice ca să acționeze singure și nici atât de mici încât să li se pară inutilă urmărirea propriului interes național[24]. În momente de competiție a marilor puteri, ele pot fi *„honest brokers"* – mediatori corecți, deci pot construi încrederea care poate să soluționeze sau măcar să controleze bătăliile hegemonice ale marilor puteri. În plus, utilizând coaliții de tip *like-minded states*, puterile mijlocii *pot limita excesele puterilor hegemonice* încadrându-le în instituții și norme internaționale. Asta pentru că puterile mijlocii, spre deosebire de statele mici, sunt mai puțin înclinate să dezvolte relații de dependență de marile puteri[25]. Totuși, *în condiții de unipolaritate, rolul devine nerelevant* dacă nu exisă tendința de îndiguire a exceselor hegemonului împreună sau dacă nu se coalizează pe teme înguste, de tip „niche diplomacy" – diplomația de nișă sau orientată spre un tip de expertiză funcțională și birocratică pe o temă internațională, în care realizează coagularea în calitate de catalizator[26].

Există și efecte secundare și „deraieri“ atunci când luăm în considerare mai ales *auto-identificarea ca putere mijlocie* și constructul identității naționale pe o asemenea bază[27] (ca în cazul Rusiei în raport cu statutul de mare putere), o exagerare fără legătură cu caracteristicile generale și capacitatea statului. Aici primează mai degrabă dorința de a se afirma și *înclinația spre activism* în relațiile internaționale, o exagerare asumată, chiar dacă motivația poate fi profund altruistă, iar conținutul nu acoperă realitatea factuală a caracteristicilor de putere mijlocie.

Actorul în sine mimează comportamentul unei puteri mijlocii sau mari, în funcție de autoidentificare, dar și privilegiile acestei categorii – pe care le caută, de fapt, pentru uz intern. Și se poate vedea când resursele sale nu pot susține acest comportament și statut revendicat. Australia, de exemplu, a asumat angajamentul pentru internaționalism liberal și credința în rolul de lider al puterilor mijlocii și minore în relațiile internaționale, care este mai degrabă o declarație de intenție și instrument de atracție pentru coagulare de coaliții decât dovada reală a statutului de putere mijlocie, afirmat și asumat, dar susținut alternativ, cu suișuri și coborâșuri, în ultimii 35 de ani[28].

Puterile mijlocii au tendința să fie *stabilizatori* și *purtătorii de legitimitate* ai ordinii mondiale, chiar dacă sunt diferite ca nivel de ambiție și substanță a elementelor de putere[29]. Puterile mijlocii tradiționale devin agenți liberi de încredere care pot să se alăture, într-o competiție lansată, noii puteri emergente sau să rămână loiali puterii în declin, fără garanții de prezervare a angajamentelor anterioare sau de protecție la retalierea puterii în devenire[30].

Schimbarea de hegemon și „capcana lui Tucidide” nu duc automat la rupturi și turbulențe tectonice decât în sistemele bazate pe putere și poziții fixe predefinite[31]. Puterile mijlocii fac alegeri conștiente, atunci când sunt necesare, pe baze normative, de valori și principii comune și nu neapărat de predicție a reașezărilor, prin aliniere cu cel puternic[32]. De exemplu, într-un caz de bipolaritate antagonică în Indo-Pacific, SUA-Japonia și Taiwanul, de o parte, și China, de alta, Canada va trebui să facă o alegere evidentă pentru că revizionismul chinez îi micșorează forța de exprimare[33], în timp ce Coreea de Sud, Thailanda sau Indonezia ar putea alege o formulă de nealiniere sau balansare, din cauza dependenței economice și de securitate de China[34].

Ordinea mondială este creată și desenată mai degrabă de idei și norme decât de puterea în sine. Pe de altă parte, dacă puterea revizionistă în creștere atacă fundamentele normelor liberale, ale comerțului internațional, securității sau guvernanței globale, există la nivelul puterilor mijlocii toate elementele pentru varianta asocierii în scopul *balansării* acestui hegemon în devenire. Diplomația agilă a puterilor mijlocii ar putea include și Brazilia, Turcia, India, Africa de Sud sau Indonezia[35]. De exemplu, deși rivalitatea SUA-China alunecă spre confruntare, Australia a încercat balansarea cu atenție între cele două relații atât de mult cât a putut, însă, în final, echilibrul a devenit dificil de menținut[36].

În cazul de față, practic fiecare temă strategică sau economică ce privește Australia implică direct competiția geopolitică între SUA și China[37]. Și totuși, problema strategică fundamentală este revizionismul chinez față de lumea bazată pe reguli și slăbirea primatului strategic al SUA pentru a-și promova propria dominație. Iar asta arată că Beijingul a optat pentru schimbarea sistemului pentru a se potrivi propriei istorii și culturi strategice, în încercarea de a obține un avantaj comparativ[38]. De aceea, Carta Albă din 2017 a Australiei plasează alianța SUA-Australia în centrul abordării unui Indo-Pacific stabil[39].

Autodefinirea/autoidentificarea ca putere mijlocie este susținută de criterii – „gata să își asume, în cea mai mare măsură, *propria apărare,* fără a avea mijloacele de a constrânge sau amenința serios state cu capacități echivalente în materie de putere și influență, reușind să determine arhitectura și funcționarea unor părți specifice din sistemul internațional potrivit propriilor interese”[40]. Deci o cuplare a capacității de apărare și putere militară alături de influență diplomatică, prin angajarea în organizații și

structuri internaționale. Iar la capitolul statelor care continuă să creeze echilibre și să balanseze între diferitele mari puteri – SUA, China, Rusia chiar – pot fi identificate statele din Golf sau cele din Asia Centrală[41].

ROLUL ȘI RELEVANȚA PUTERILOR MINORE ÎN SECOLUL 21

Puterile minore sunt un principiu activ al comunității internaționale, care vizează state cu capacitate redusă, dar, nicidecum, fără amprentă internațională sau posibilitate de a alege sau chiar acționa la nivel redus pe arena internațională. E relevant să vedem atât modul de definire, cât și teoriile care vizează puterile minore și nivelurile lor de influență în raport cu marii actori, în timp de război sau în organizații internaționale, ca mod de întrebuințare a calităților și abilităților lor, inclusiv în structuri în care votul contează. Și aici diferența între stat mic și putere minoră poate fi relevantă la nivelul nuanțelor.

Puterea minoră este un stat cu capacități limitate pentru a-și satisface nevoile de securitate și apărare proprii, dar *mai degrabă independent în politica externă* și gândirea sa, capabil să proiecteze *influență moderată* în anumite regiuni[42]. Puterile minore fie au format alianțe, fie au adoptat poziția de neutralitate pentru a acoperi limitările. ***Statele mici*** sunt cele limitate ca teritoriu, populație, capabilități militare și economice; statul mic poate fi și geografic relevant, dar *fără capacități administrative și militare de luat în seamă*[43].

Între abordările de comportament definitorii la nivelul puterilor minore se numără următoarele: sunt susținătoare ale lumii bazate pe reguli și ale instituțiilor multilaterale, care le oferă mai multă securitate și influență decât dacă ar acționa singure; participarea scăzută la relațiile internaționale; accent pe economie; susținerea internaționalismului; *formarea de alianțe*; aversiunea față de risc și înclinația spre referințe morale, la nivelul arenei internaționale[44]. Puterile minore mai sunt definite drept state cu resurse materiale și diplomatice atât de restrânse încât liderii *se concentrează doar pe integritatea teritorială și protecția suveranității și independenței,* fără a avea ambiții vizând obiective cu relevanță globală[45].

Temele legate de puterile minore se regăsesc cu precădere în relația cu acțiunile marilor puteri și reacțiile celor considerați *proxy* – față de sovietici și americani în timpul Războiului Rece sau chinezi mai recent[46]. În altă abordare se subliniază varianta neo-imperialistă, în care cei doi mari vizau controlul și extinderea influenței, dar care costau, la rândul lor, un anumit nivel de împrumut al puterii *hard* către statul client[47]. Atractivitatea față de aceste state, puteri minore, venea de la o mare varietate de atribute – resurse minerale (petrolul din Orientul Mijlociu, mineralele din Congo), locație geografică (ex.: Cuba), poziționare strategică relevantă în raport cu oponentul sau rivalul (ex.: Islanda). Clienții obțineau, deci, bani, sprijin militar și politic contra unui anumit *nivel de influență în beneficiul propriu* față de puterile mari.

Cu precădere în *perioade de crize*, puterile minore exercitau o influență disproporționată față de marile puteri[48]. Exemplele relevante sunt drepturile de pescuit ale Islandei, atacate de Marea Britanie și reglate de SUA și NATO, în 1960, pentru a nu periclita securitatea Alianței în zona de nord a Oceanului Atlantic. Preluarea în 1968 a USS Pueblo de către nord-coreeni și criza rachetelor din Cuba (1962) sunt alte exemple[49]. Mai putem cita Egiptul și criza Canalului de Suez (1956).

Dacă este să vorbim despre *influența în organizații internaționale,* două propoziții sunt concomitent valabile: puterile minore exercită o influență semnificativă asupra deciziilor în cele mai importante organizații internaționale, în timp ce marile puteri desfășoară constrângeri substanțiale în aceste instituții, influențând puterile minore[50]. Nici în organizațiile în care sunt majoritare (prin număr) puterile minore nu pot schimba regimuri contra marilor puteri[51], deoarece acestea s-ar putea retrage și ar schimba relevanța instituțiilor respective[52]. De aici și importanța marilor puteri – abilitatea de a constrânge puterile minore să consimtă la cooperarea multilaterală în asemenea instituții, chiar dacă nu le avantajează direct[53].

Studii desfășurate la nivelul instituțiilor financiare și a UE arată că puterile minore exercită influență substanțială în comportamentul acestor instituții[54]. Coalițiile de puteri minore au capacitatea de a bloca acorduri comerciale multilaterale[55], iar la nivelul UE noile studii evidențiază influența substanțială a puterilor minore în organizație[56]. Dominația puterilor majore din UE – puteri mijlocii altfel – este contrabalansată sau chiar depășită de puterile minore membre, pe baza regulilor de veto și președinție rotativă, dar și ținând de caracteristicile personale ale liderilor[57]. Alte instrumente sunt veto-ul credibil și amenințările de ieșire din organizație[58].

Și în materie de *alianțe* și *securitate*, studiile arată elemente comportamentale relevante. Astfel, puterile minore caută alianțe pentru a-și crește securitatea, bazate, la origine, pe garanții din partea marilor puteri pentru protecția teritoriului și populației împotriva agresiunii militare, așa cum în Războiul Rece marile puteri sau superputerile căutau, de fapt, expansiunea influenței politicilor externe și militare și blocarea influenței rivalilor pe spațiile alese[59]. Puterile minore preferă *securitatea colectivă* în prevenirea conflictelor armate dacă se bazează pe acorduri multilaterale, crescând securitatea puterilor minore și permițându-le să-și păstreze *un anumit grad de flexibilitate în politica lor externă.*

Și mai interesant pentru analiza noastră, în cazul particular al statelor din Flancul Estic, în cazul unui război inter-statal angajamentele din cadrul alianțelor ce conțin doar puteri mijlocii și minore sunt cel mai probabil să fie respectate și onorate, în comparație cu cele care conțin mari puteri alături de puteri mijlocii și minore[60]. De asemenea, e mai probabil să te alături alianțelor când este vorba despre de un acord defensiv sau când majoritatea aliaților se implică în război, iar beligeranții sunt puteri minore[61].

Consensul este că *puterile minore încearcă să evite războaiele.* Totuși, nu de fiecare dată acestea sunt doar victime ale agresiunii, ci au făcut alegeri care au escaladat în loc să diminueze disputele[62]. Războiul apare atunci când un stat are perspectiva de a obține concesii mai importante de la oponent prin război decât prin negocierea în timp de pace[63]. Însă, puterile minore care ajung să se confrunte într-un conflict interstatal convențional cu o mare putere vor pierde, în cele mai multe cazuri, acest conflict asimetric[64], războaiele de acest fel fiind foarte costisitoare, iar cel puternic câștigă, statistic, de fiecare dată[65].

Totuși, structura instituțională a actorului mai slab, *îmbunătățirea coordonării și moralul* pot surprinde actorul mai puternic[66]. În plus, personalitățile angajate pun mai mult preț pe morală și preocupări deontologice[67]. Intervin, deseori, și factori interni care generează decizii de politică externă riscante, atunci când există o distribuție disproporționată a beneficiilor și pierderilor[68]. Tot așa cum natura democratică, supervizarea publică și transparența costurilor fac societățile liberale mai sensibile la război și le crește aversiunea față de angajarea în confruntări militare cu pierderi de vieți[69].

MINILATERALELE ȘI CREȘTEREA RELEVANȚEI LOR CONTEMPORANE

Al treilea element teoretic util în analiza noastră este cel al ***minilateralelor.*** Apărute, inițial, ca structuri informale în cadrul instituțiilor multilaterale[70] cu o mai mare coeziune, minilateralele desemnează, de fapt, un mecanism stabilit de *grupuri mici de state* acoperind anumite teme și care au drept reflecție *formate informale* diferite de instituțiile internaționale multilaterale clasice[71]. De exemplu, în regiunea Indo-Pacifică, unde instituțiile multilaterale atotcuprinzătoare nu soluționează problemele regionale, s-au format foarte multe minilaterale[72].

Minilateralismul este consolidat ca un trend diplomatic facilitând dialogul între parteneri aleși, fără a fi instituționalizat și *evitând angajamente juridice constrângătoare* asupra propriilor strategii. Forumurile de tip minilateral sunt lesne de constituit, dar trecerea spre formalizare este mult mai puțin frecvent întâlnită[73]. Minilateralismul se referă la *o temă sau o amenințare specifică*, un element de securitate

care privește mai puține state, cu aceleași interese și pe o perioadă limitată de timp. Formele mari de acțiune colectivă migrează deseori în formate mai restrânse, mai informale și de acțiune colectivă în cadrul formatelor multilaterale care devin prea largi și extinse. Procesul este numit chiar o formă revizuită de multilateralism pentru a crește forța de cooperare între participanți[74].

Minilateralele din domeniul securității au ***trei trăsături predominante**:* număr mic de participanți față de formatele multilaterale obișnuite; caracteristici ad-hoc, care le fac să se creeze și să dispară rapid, fără urme instituționale; înclinație spre formulele clasice de securitate sau amenințări tradiționale[75]. E o abordare mai țintită, cu cel mai mic număr de state necesar unui impact cât mai mare pe o temă particulară, deci rezolvă o *problemă de optimizare*[76]. Este o formulă voluntară mai degrabă decât una contractuală, concentrată pe o temă concretă mai degrabă decât pe abordarea comprehensivă și se referă, cu precădere, la *preocupări regionale* decât globale, cu abordare de jos în sus, de cele mai multe ori, decât una de sus în jos[77].

Pentru eficiență și șanse reale de succes, e necesar ca participanții să fie cei potriviți și indispensabili. Pe de altă parte, minilaterale au un caracter profund de funcționare bazată pe relații interpersonale foarte bune între lideri[78]. Nu rareori, minilateralele sunt acuzate a fi o organizație în sânul unei alte organizații sau, în anumite cazuri, formule de ajustare de poziții, guvernare sectară și dirijare a deciziei, dincolo de prevederile statutare, la nivelul organizațiilor multilaterale. Totuși, grupurile mici se bazează pe un nivel mult mai mare de *interacțiune și încredere*, fără ca acest lucru să fie, în sine, o garanție a succesului.

La avantajele minilateralelor mai putem adăuga nivelul redus de birocratizare, discuții mai oneste și directe, flexibilitate pentru acorduri ad-hoc și nivel mai redus de costuri. Altfel, minilaterala poate deveni o „sabie cu două tăișuri" atunci când vorbim despre *lipsa de ierarhie* sau reguli și *un vacuum de leadership*. Câteodată informalitatea duce la pierderea concentrării pe obiective, în lipsa principiilor de organizare, a cadrelor și instituționalizării[79]. *Ambiguitatea,* care e altă caracteristică a minilateralelor și a rezultatelor convenite, poate avea un caracter strategic, atunci când obiectivele sunt largi și limbajul vag creează spațiu pentru membrii care nu sunt de acord cu acțiunile promovate, chiar dacă există consens în privința intereselor rezonabile[80].

O altă abordare subliniază, totuși, caracterul de instituție internațională al minilateralelor[81], cu toate caracteristicile aferente, deși pot fi definite drept „aranjamente explicite negociate între actori internaționali care prescriu sau autorizează comportamente"[82]. Grupurile minilaterale nu sunt, totuși, alianțe bazate pe tratate formale sau instituții formalizate[83]. Sunt caracterizate de invitații selective, cu formate mai degrabă *asociabile coaliților de voință* și excluderea statelor neinvitate[84].

Nu există o formă unanim agreată a definiției sau conținutului conceptului de minilateralism[85], în schimb există legătura creată prin reunirea celor afectați de tema în cauză discutată[86]. Atunci când suntem în cazul *minilateralei în cadrul unei organizații multilaterale*, existența acordurilor din organizația multilaterală are impact direct asupra minilateralei, ordonându-i și limitându-i mișcările și creând dificultăți și tensiuni între cei invitați și cei excluși, fapt ce reclamă întotdeauna o motivație solidă pentru a nu afecta multilaterala în sine.

FLANCUL ESTIC, STATELE DIN LINIA ÎNTÂI ȘI ARHITECTURA DE SECURITATE EUROPEANĂ

Am studiat cazul Mării Negre și al realizării minilateralelor și acordurilor regionale de securitate complementare, în formula convergenței cu NATO – în contextul transferului de responsabilitate de la SUA către componenta europeană, cu păstrarea umbrelei nucleare și a „componentelor critice" ale apărării convenționale[87], cu Uniunea Europeană - în formatul reconstituirii complementare a capabilităților și a industriei de apărare, inclusiv prin programele SAFE, de împrumuturi la dobânzile UE, și al Coaliției de Voință condusă de Franța și Germania – succesoarea grupului

Raimstein[88], cu o plus-valoare relevantă în materie de integrare a actorilor extra-euroatlantici, dar din spațiul statelor liberal democratice, după un format tip „Afganistan" în precedentele reuniuni NATO, împreună cu aspirația și dorința statelor mijlocii de a construi formate complementare pentru garanții directe și reasigurare la nivel regional.

Rezultatul subliniază, deopotrivă, *rolul puterilor minore în noul conglomerat coeziv de tip minilaterală,* cu relevanță la nivelul Flancului Estic, de la Marele Nord la Marea Neagră, dar și nevoia de implicare a Turciei – cea de-a doua armată a NATO și prima din Europa, dar și a Ucrainei – cu 700-800 mii de militari antrenați în cea mai importantă confruntare pe scară largă de secol 21, utilizând toate categoriile de arme occidentale. De altfel, un studiu special despre rolul Ucrainei și Turciei în formatul de asigurare a securității, apărării și descurajării Europei[89] relevă și explică preocuparea specifică a statelor din Flancul Estic, din prima linie – concepte acceptate astăzi și la nivel UE – pentru formate noi, complementare, asiguratoare ale arhitecturii de securitate europene. Acestea trebuie să aducă rapid soluții, până la consumarea creșterii capacității și preluării complete și depline a atribuțiilor și componentelor capabilităților americane retrase de către statele europene.

Au rezultat câteva **concluzii:**

- ***aranjamentele regionale*** de securitate și apărare devin elemente cheie într-o arhitectură întărită și recalibrată, care adaugă un sistem de parteneriate strategice și minilaterale, toate în condițiile *convergenței și solidarității puterilor mijlocii* și un rol critic tot mai relevant al puterilor minore;
- ***Formatul B9 plus Nordefco plus Ucraina***, care a avut loc la București, ar trebui să adauge Turcia și să determine elementele de coeziune necesară, fără slăbirea miezului, care să permită întărirea Flancului Estic pe dimensiunea de apărare și descurajare;
- într-un context de deficit al unei componente de putere clasică sau capacitate geopolitică (în sensul definit de studiul publicat de Henry Jackson Society), structurile coagulative de puteri mijlocii au două soluții: ***extinderea arealului geografic*** – vezi Turcia și Ucraina, cu grijă mare pentru coeziune, ceea ce înseamnă menținerea matricii de principii și valori comune care definesc identitatea grupului și care nu trebuie să slăbească, și *implicarea puterilor minore*[90];
- ***rolul puterilor minore este în creștere*** prin aportul direct pe care îl au, în elemente unice, relevante, strategice, plus valoare adăugată, creștere de legitimitate, dar și prin aportul capacității proprii militare și strategice, ca și al producției și pieților, dar mai ales al componentelor solidarității și a acordului cu *constructele puterilor mijlocii de reechilibrare a marilor puteri;*
- ***nivelul de ambiție*** reprezentat de aceste constructe, inclusiv instituționalizate, ale puterilor mijlocii este mult mai important pentru puterile minore regionale decât perspectiva fagocitării, alinierii și *lipsei de capacități de influență și realizare a propriilor interese* în raport cu marile puteri;
- dezbaterea pe baza ***criteriilor de eficiență*** a raportului dintre *diluarea unor principii coezive* și *extinderea până la greutatea strategică* a unui construct care să echilibreze marile puteri rămâne un punct cheie al construcției conglomeratelor de puteri mijlocii și minore;
- ***Marea Neagră, Flancul Estic și Ucraina*** constituie surse de legitimitate și capabilități ale constructelor inclusive de securitate regională în acest spațiu, complementare NATO și UE;
- ***discuția despre integrarea Turciei și Ucrainei în UE*** poate fi nuanțată prin abordarea testului regional, comportamentul și funcționarea în cadrul structurilor bilaterale și angajamentelor de securitate cu statele regiunii și probarea utilității ca premisă pentru angajarea alături de UE și, ulterior, *integrarea în componenta de securitate și apărare,* dacă

cea instituțională europeană e greu de abordat în prima fază[91];

- ***complementaritatea securității regionale*** poate fi salvatoare, cu mai multe valori de întrebuințare: mai întâi, cea a asigurării unui *timp suficient de tranziție* pentru renașterea capabilităților europene, dar și ***reasigurarea statelor din prima linie***, din Flancul Estic transatlantic, de la Marele Nord la Marea Neagră, prin capabilități suficiente și asocierea cu state cu experiență în acțiuni militare și cu argumente puternice în materie de *apărare și descurajare, de reziliență societală*, de creativitate și inventivitate tehnologică[92].

Am identificat cinci argumente intrinseci, legate de propriile atribute, pentru care **Turcia** trebuie să fie inclusă în securitatea europeană:

1. ***Motive de securitate.*** Turcia deține capabilități, industrie militară, pregătire, cea de-a doua armată din NATO, controlul strâmtorilor (indispensabile Rusiei și proiecției puterii sale în mările calde) și aparține de Flancul Estic. De aici, necesitatea de a complini Flancul Estic, alăturând Formatului B9 al statelor Europei Centrale și de Est membre NATO cele cinci state nordice din NORDEFCO – Norvegia, Finlanda, Suedia, Danemarca și Islanda – și Turcia, pentru a avea un Flanc Estic complet de la Marele Nord la Marea Neagră.
2. ***Securitate economică, energie și competiție globală****:* numai prin integrarea Turciei și Ucrainei se poate complini Europa cu peste 500 de milioane de locuitori, capabilă să intre în competiția globală cu actori precum China și SUA și să aibă o piață comună reunită și o șansă la nivelul concurenței cu marile blocuri economice. Doar așa pot UE și statele ei membre să aspire la statutul de putere globală.
3. ***Interesul crescut pentru Marea Neagră și Regiunea Extinsă a Mării Negre.*** Dacă despre strategia americană pe Marea Neagră este greu să mai adăugăm ceva, Marea Britanie a revenit în regiune, UE a adoptat o Strategie pentru Marea Neagră – cu componentă strategică și de securitate, așa cum Franța sau Germania au redescoperit Marea Neagră (pentru că aici este „marele joc") – ambele au strategii la Marea Neagră și interese.
4. ***Existența unor exerciții/inițiative legate de securitatea la Marea Neagră din care Turcia face parte deja.*** E vorba despre MCM, misiunea statelor NATO riverane Mării Negre care marchează cooperarea pentru deminare și anunță cooperarea extinsă pentru securitatea infrastructurii critice submarine și maritime, securitatea maritimă în sens mai larg. Fără a fi un NATO în cadrul NATO și fără a rezerva responsabilitatea doar la nivelul statelor riverane, fiind necesară reluarea misiunilor aliate de reasigurare imediat ce se va putea, misiunea rămâne cea mai tangibilă și prezentă formulă aliată de funcționare pe Marea Neagră.
5. ***Sistemul sofisticat de parteneriate strategice din regiune,*** inclusiv parteneriatele bilaterale România-Polonia, România-Turcia, Polonia-Suedia, România-Ucraina, România-Republica Moldova, trilateralele România-Polonia-Turcia și România-Ucraina-Republica Moldova, formatul București 9 și Inițiativa celor Trei Mări. Nu uităm, desigur, toate formatele parteneriale de reasigurare cu Ucraina semnate de numeroase state din regiune sau noua propunere și structură de producție comună de drone inițiată de Ucraina[93].

Argumentele **Ucrainei** sunt mult mai simplu de valorificat. Am văzut deja propunerea cancelarului Merz, poate inabil formulată sub eticheta de „membru asociat"[94], dar cu un conținut ce merită abordat și considerat de către Ucraina până la consumarea negocierilor clusterelor și capitolelor integrării în UE, care vor lua timp. Preocuparea la nivelul UE există deja, cu integrarea Ucrainei la nivel militar, pe componentele de apărare și descurajare.

Argumentele sunt următoarele: ***mutarea evidentă a centrului de greutate al NATO către Europa*** și a centrului de gravitație la nivel european către Europa Centrală și de Est, după lansarea războiului de agresiune al Rusiei în Ucraina, și creșterea capabilităților și preocupărilor pentru apărare în această regiune. Adăugăm ***reziliența, dorința de a lupta*** – *intangibilele de război*[95] – ca și ***producția industrială, inovația și dezvoltarea teatrului de operații de secol 21***, adică tot elemente care recomandă înclinația spre Ucraina, Turcia, Polonia, cu cele mai relevante investiții și către celelalte state din Flancul Estic, cel mai expus agresiunii ruse[96].

În consecință, perspectiva **utilizării instrumentarului minilateralelor,** ca precursoare și test pentru angajamente pe termen lung, și instituționalizarea relațiilor de securitate în Flancul Estic al UE și NATO, caracteristicile opțiunilor puterilor mijlocii de a se coagula pentru a constitui o formulă de ***balansare a marilor puteri,*** rolul și locul de legitimare și valoare adăugată a puterilor minore, dar mai ales nevoia contiguității geografice, a coeziunii și solidarității regionale, creează premisele complementarității structurilor noii arhitecturi de securitate europene. Iar punctul de plecare este ***Flancul Estic, statele din linia întâi,*** care pot asigura cadrul de integrare pentru Ucraina și Turcia și pot testa deschiderea spre menținerea respectării și nediluării excesive a valorilor fundamentale care asigură coeziunea instituțională a unei arhitecturi de securitate a Europei, incluzând NATO, UE, Coaliția de Voință și proiectele regionale, deopotrivă.

BIBLIOGRAFIE

1. AKSOY Deniz, Jonathan Rodden, "Getting into the game: legislative bargaining, distributive politics, and EU enlargement", *Public Finance and Management*, vol. 9, nr. 4, 2009, pp. 613–643.
2. ALLEN A. Michael, Benjamin O. Fordham, "From Melos to Baghdad: Explaining resistance to militarized challenges from more powerful states", *International Studies Quarterly*, vol. 55, nr. 4, 2011, pp.1025–1045.
3. ANUAR Amalina, Nazia Hussain, *Minilateralism for Multilateralism in the Post-COVID Age. Challenges to Minilateralism*, Policy Report, S. Rajaratnam School of International Studies, January 2021, 11 p.; https://www.jstor.org/stable/resrep28278.5.
4. ARREGUÍN-TOFT Ivan, "How the Weak Win Wars. A Theory of Asymmetric Conflict", *International Security*, vol. 26, nr. 1, Harvard Kennedy School, 2001, pp. 93–128.
5. BOBIC Marinko, *Why minor powers risk wars with major powers. A comparative study of the post-Cold War era*, Bristol University Press, 2019.
6. BRADY Anne-Marie (ed.), *Small States and the Changing Global Order: New Zealand Faces the Future*, coll. The World of Small States, Springer, 2019.
7. BUENO de Mesquita Bruce, Alastair Smith, Randolph M. Siverson, James D. Morrow, *The Logic of Political Survival*, Cambridge, MA, The MIT Press, 2005.
8. CARR Andrew, "Is Australia a middle power? A systemic impact approach", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 68, nr. 1, 2014, pp. 70-84; DOI:10.1080/10357718.2013.840264.
9. CHAN Lai-Ha, Maria Rost Rublee, "The promise of AUKUS: implications of its minilateral institutional form", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 78, nr. 6, 2024, pp. 848-868; DOI: 10.1080/10357718.2024.2421369.

10. CHIFU Iulian, Teodor Frunzeti, ”Trump Doctrine. The Principled Realism”, *Strategic Impact*, nr. 68-69, 2018, pp.7-17.
11. CHIFU Iulian, *Actori, relații și politică de putere în secolul 21*, Editura RAO, București, 2022, ISBN 978-606-006-817-4, volumul 1 din tetralogia *Reconfigurarea Securității și a Relațiilor Internaționale în Secolul 21.*
12. CHIFU Iulian, ”Securitatea tehnologică. Un nou domeniu de strictă actualitate a securității viitorului”, *Infosfera*, nr. 2/2021, pp.13-22.
13. CHIFU Iulian, „Reziliența în război și caracteristicile intangibile. Cazul războiului de agresiune al Rusiei în Ucraina”, *Infosfera*, nr. 3/2023.
14. CHIFU Iulian, *Strategia de Securitate Europeană în era Trump. Chinurile facerii și limitele documentului în era turbulențelor globale,* Calea europeană, 12 iunie 2026; https://www.caleaeuropeana.ro/iulian-chifu-strategia-de-securitate-europeana-in-era-trump-chinurile-facerii-si-limitele-documentului-in-era-turbulentelor-globale/
15. CHIFU Iulian, *Marea Neagră într-o arhitectură de securitate întărită: minilaterale, convergența puterilor mijlocii, rolul critic al puterilor minore*, Calea Europeană, 9 iunie 2026; https://www.caleaeuropeana.ro/iulian-chifu-marea-neagra-intr-o-arhitectura-de-securitate-intarita-minilaterale-convergenta-puterilor-mijlocii-rolul-critic-al-puterilor-minore/
16. CHIFU Iulian, *Noua arhitectură de securitate a Europei: rolul Ucrainei și al Turciei*, Calea Europeană, 25 mai 2026; https://www.caleaeuropeana.ro/iulian-chifu-noua-arhitectura-de-securitate-a-europei-rolul-ucrainei-si-al-turciei/
17. CÎRSTOIU Florin-Cătălin & co, *Medical Response Strategy in Case of Radiation Emergency Caused by the War in Ukraine*, Springer 2023.
18. COOPER F. Andrew (ed.), *Niche Diplomacy: Middle Powers after the Cold War*, Macmillan Press, Houndmills, UK, 1997.
19. COOPER F. Andrew, Richard A. Higgott, Kim Richard Nossal, *Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order*, UBC Press, Vancouver,1993.
20. COOPER F. Andrew, Timothy M. Shaw, *The Diplomacies of Small States: Between Vulnerability and Resilience*, Palgrave Macmillan, New York, 2009.
21. COOPER A. David, “Challenging Contemporary Notions of Middle Power Influence: Implications of the Proliferation Security Initiative for `Middle Power Theory`”, *Foreign Policy Analysis,* vol. 7, nr. 3, 2011.
22. COPELOVITCH Mark, Daniel Nielson, Ryan Powers and Michael J. Tierney, *The Unipolar Fallacy: Common Agency, American Interests, and International Financial Institutions*, Prepared for presentation at the 2014 PEIO Conference, 2014, 48 p.
23. DAVIS Malcolm, *Australia as a rising Middle Power*, RSIS Working Paper, nr. 328, S. Rajaratnam School of International Studies, 2020, 36 p.; http://www.jstor.com/stable/resrep24285.
24. DIEHL F. Paul, Joseph Levgold (eds.), *Regional conflict management*, Bloomsbury Academic, 2003.
25. DOMAŃSKA Maria, *Putin's article: historical revisionism at the service of great-power politics*, 19 June 2020; https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2020-06-19/putins-article-historical-revisionism-service-great-power-politics.
26. (von) ELSUWEGE Peter, Roman Petrov, *Towards an “Associate Membership” Status for Ukraine?,* 28 May 2026, https://verfassungsblog.de/towards-an-associate-membership-status-for-ukraine/
27. FINDLEY G. Michael, Scott Edwards, ”Accounting for the Unaccounted: Weak-Actor Social Structure in Asymmetric Wars’, *International Studies Quarterly*, vol. 51, nr. 3, 2007, pp. 583–606.
28. GABRIEL João Paulo Nicolini, Henoch Gabriel Mandelbaum, Carlos Eduardo Carvalho, *The Quad: One More ‘Minilateral’ Initiative, Not an Embryonic Military Alliance in the Indo-Pacific Region*, 13 august 2020; https://www.researchgate.net/publication/343626022_The_Quad_One_More_'Minilateral'_Initiative_not_an_Embryonic_Military_Alliance_in_the_Indo-Pacific_Region, DOI: 10.21530/ci.v15n2.2020.1014.

29. GEE Austin, Robert G. Patman, "Small state or minor power? New Zealand's Five Eyes membership, intelligence reforms, and Wellington's response to China's growing Pacific role", *Intelligence and National Security*, vol. 36, nr. 1, pp. 34-50; DOI: 10.1080/02684527.2020.1812876.
30. GILLEY Bruce, Andrew O'Neil (eds,), *Middle Powers and the Rise of China*, Georgetown University Press, 2014.
31. GILLEY Bruce, "Middle powers during great power transitions: China's rise and the future of Canada-US relations", *International Journal*, vol. 66, nr. 2 (*Canada, the US, and China: A new Pacific triangle?*), Spring 2011, Sage Publications, pp. 245-264.
32. GINGES Jeremy, Scott Atran, "War as a moral imperative (not just practical politics by other means)", în *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, vol. 278, nr. 1720, 2011, pp. 2930–2938.
33. GLASER L. Charles, *Rationalist Theory of International Politics. The Logic of Competition and Cooperation*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 2010.
34. GLOSSERMAN Brad, Scott A. Snyder, *The Japan–South Korea Identity Clash: East Asian Security and the United States*, Columbia University Press, New York, 2015.
35. GRUBER Lloyd, *Ruling the World: Power Politics and the Rise of Supranational Institutions*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 2000.
36. HASTIE Andrew, "We must see China – the opportunities and the threats – with clear eyes", *The Sydney Morning Herald*, August 8, 2019; www.smh.com.au/politics/federal/we-must-see-china-the-opportunities and-the-threats-with-clear-eyes-20190807-p52eon.html.
37. HAWKINS G. Darren, David A. Lake, Daniel L. Nielson, Michael J. Tierney (eds.), *Delegation and Agency in International Organizations*, vol. 32, Cambridge University Press, 2006.
38. HOLSTI J. Kalevi, "National Role Conceptions and the Study of Foreign Policy", *International Studies Quarterly*, vol. 14, nr. 3, 1970, pp. 233–309.
39. JIANG Wenran, "Seeking a strategic vision for Canada-China relations", *International Journal*, vol. 64, nr. 4, 2009, p. 908.
40. JAISHANKAR Dhruva, "The Real Significance of the Quad", Australian Strategic Policy Institute, October 24, 2018.
41. JORDAAN Eduard, "The concept of a middle power in international relations: Distinguishing between emerging and traditional middle powers", *Politikon: South African Journal of Political Studies*, vol. 30, nr. 2, 2003, p. 167.
42. KAHLER Miles, "Multilateralism with small and large numbers", *International Organization*, vol. 46, nr. 3, The MIT Press, 1992, pp. 681-708.
43. KATZENSTEIN J. Peter, *Small States in World Markets: Industrial Policy in Europe*, Ithaca, NY, Cornell University Press, 1985.
44. KATZENSTEIN J. Peter (ed.), *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics*, Columbia University Press, New York, 1996.
45. KAWASAKI Tsuyoshi, "Strangers no longer: The identity shift in the Canada-Japan relationship", *International Journal*, vol. 64, nr. 4, 2009, pp. 879-890.
46. KEOHANE O. Robert, "Lilliputians' Dilemmas: Small States in International Politics", *International Organization*, vol. 23, nr. 2, 1969, pp. 291–310.
47. KIM Hyung Min, "Comparing measures of national power", *International Political Science Review*, vol. 31, nr. 4, 2010, pp. 405-427.
48. KIM Sung-Mi, Sebastian Haug, Susan Harris Rimmer, "Minilateralism Revisited: MIKTA as Slender Diplomacy in a Multiplex World", *Global Governance*, vol. 24, nr. 4, Brill, 2018, pp. 475-489.
49. KOREMENOS Barbara, Charles Lipson, Duncan Snidal, "The Rational Design of International Institutions", *International Organization*, vol. 55, nr. 4, The MIT Press, 2001, pp. 761–799.
50. KRASNER D. Stephen, *Structural Conflict: The Third World Against Global Liberalism*, Berkeley, CA, University of California Press, 1985.
51. LEONARD Mark, *Europe's soft-power problem*, European Council on Foreign

Relations, 5 may 2022; https://ecfr.eu/article/europes-soft-power-problem/.
52. LEWIS G. David, Aniseh Bassiri Tabrizi (eds.), *Regional Powers and Post-NATO Afghanistan*, NATO Defense College, 2021; https://www.jstor.org/stable/resrep33620.12.
53. MALIK Salma, "US war in Iraq in the light of the major and minor powers conflict", *The Turkish Yearbook*, vol XXV, pp. 83-106, 2004.
54. MATCHETT Leah, "Minilateralism and Backlash in the Nuclear Security Summit: The Consequences of Nuclear Governance Outside the IAEA", *Security Studies*, vol. 30, nr. 5, 2021, pp. 823–859.
55. MIKKO Mattila, "Fiscal transfers and redistribution in the European Union: do smaller member states get more than their share?", *Journal of European Public Policy*, vol. 13, nr. 1, 2006, pp. 34–51.
56. MIKULASCHEK Christoph, *Minor powers' influence in international organizations: Empirical evidence exploiting the natural experiment of African representation on the UN Security Council*, Paper prepared for presentation at the 8th Annual Conference on the Political Economy of International Organizations, February 12-14, 2015.
57. MOON E. Bruce, "The Foreign Policy of the Dependent State", *International Studies Quarterly*, vol. 27, nr. 3, 1983.
58. MORAVCSIK Andrew, *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*, Ithaca, NY, Cornell University Press, 1998.
59. MUELLER John, "The Iraq Syndrome", *Foreign Affairs*, vol. 84, nr. 6, Council on Foreign Relations, 2005, pp. 44–54.
60. NAIM Moises, "Minilateralism: The magic number to get real international action", *Foreign Policy*, 2009, June 21, 2009; http://foreignpolicy.com/2009/06/21/minilateralism/.
61. NARLIKAR Amrita, *Bargaining over the Doha development agenda: coalitions in the World Trade Organization*, Latin American Trade Network Working Paper, nr. 36, 2005.
62. OYE A. Kenneth , "Explaining Cooperation under Anarchy: Hypotheses and Strategies", *World Politics*, vol. 38, nr. 1, Cambridge University Press, 1985, pp. 1-24.
63. PANDA Jaganath, Daewon Ohn, "Minilateralism and the new Indo-Pacific order: theoretical ambitions and empirical realities", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 78, nr. 6, 2024, pp. 767-781; https://doi.org/10.1080/10357718.2024.2410411.
64. PATRICK Stewart, "The New `New Multilateralism`: Minilateral Cooperation, But at What Cost?", *Global Summitry: Politics, Economics, and Law in International Governance*, Global Summitry Project, vol. 1, nr. 2, 2015, pp. 115–134.
65. PEKKANEN M. Saadia, John Ravenhill, Rosemary Foot (eds.), *The Oxford Handbook of the International Relations of Asia*, New York, Oxford University Press, 2014.
66. REITER Erich, Heinz Gärtner (eds.), *Small States and Alliances*, Physica-Verlag, Heidelberg, 2001, pp 15–23; https://doi.org/10.1007/978-3-662-13000-1_3.
67. REWIZORSKI Marek (ed.), *The European Union and the BRICS. Complex Relations in the Era of Global Governance*, Springer, 2015.
68. RICHEY Mason, Daewon Ohn, "It's fine in practice, but how about in theory? State-of-the-art minilateralism between expectations and reality", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 78, nr. 6, 2024, pp. 782-807; https://doi.org/10.1080/10357718.2024.2409361.
69. ROGERS James (ed.), *Audit of geopolitical capability*, Henry Jackson Society, 2019; https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2019/01/HJS-2019-Audit-of-Geopolitical-Capability-Report-web.pdf.
70. ROSEN J. Eitan, *The influence of minor powers during the Cold War*, BA Thesis, State University of New York, May 2021.
71. ROSS S. Robert, Feng Zhu (eds.), *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics*, Cornell University Press, 2008.
72. SCHNEIDER J. Christina, "Weak States and Institutionalized Bargaining Power in International Organizations", *International Studies Quarterly*, vol. 55, nr. 2, 2011, pp. 331-355.

73. SIVERSON M. Randolph, Joel King, "Attributes of National Alliance Membership and War Participation, 1815-1965", *American Journal of Political Science*, vol. 24, nr. 1, 1980, pp. 1-15.
74. SLAPIN B. Jonathan, "Exit, Voice, and Cooperation: Bargaining Power in International Organizations and Federal Systems", *Journal of Theoretical Politics*, vol. 21, nr. 2, 2009, pp.187-211.
75. STONE W. Randall, *Controlling Institutions: International Organizations and the Global Economy*, Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2011.
76. TALLBERG Jonas, "Bargaining Power in the European Council", *Journal of Common Market Studies*, vol. 46, nr. 3, 2008, pp. 685–708.
77. TOW T. William, "Minilateral security's relevance to US strategy in the Indo-Pacific: challenges and prospects", *The Pacific Review*, vol. 32, nr. 2, 2019, pp. 232-244; DOI: 10.1080/09512748.2018.1465457.
78. UNGERER Carl, "The 'Middle Power' Concept in Australian Foreign Policy", *Australian Journal of Politics and History*, vol. 53, nr. 4, 2007.
79. VARRALL Merriden, "Does China's rise threaten the rules-based order?", *The Interpreter*, June 7, 2017; www.lowyinstitute.org/the-interpreter/does-china-rise-threaten-rules-based-order.
80. VIOLA Lora Anne, "US Strategies of Institutional Adaptation in the Face of Hegemonic Decline", *Global Policy*, vol. 11, nr. 3 (special issue: *Global Power Shifts: How do International Institutions Adjust?*), Wiley, 2020, pp. 28–39.
81. XI Jinping, *Global Security Initiative*, 21 April 2022; https://en.chinadiplomacy.org.cn/gsi/index.shtml.
82. WESTAD Odd Arne, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times*, Cambridge University Press, 2005.
83. WUTHNOW Joel, "US 'Minilateralism' in Asia and China's Responses: A New Security Dilemma?", *Journal of Contemporary China*, vol. 28, nr. 115, 2019, pp. 133-150.
84. *** European Commission, *EU-Mercosur agreement*, 3 September 2025, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement_en;
85. *** European Commission, *EU-India Free Trade Agreement, Investment Protection Agreement and Geographical Indications Agreement*, 27 January 2026, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreements_en.
86. *** Official Journal of the European Union, *Consolidated version of the Treaty of functioning of the European Union*, 26.10.2012; https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF.
87. *** *The North Atlantic Treaty*, Washington DC, 4 April 1949; https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/1949/04/04/the-north-atlantic-treaty.
88. *** Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, "Opportunity, Security, Strength: The 2017 Foreign Policy White Paper", November 23, 2017; www.dfat.gov.au/news/news/Pages/opportunity security-strength-the-2017-foreign-policy-white-paper.
89. *** The White House, *Restoring Truth and Sanity to American History*, Executive Order, 27 march 2025; https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/restoring-truth-and-sanity-to-american-history/
90. *** The White House, *National Security Strategy of the United States of America*, November 2025; https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf.
91. *** US Department of War, *2026 NDS. National Defense Strategy*, 23 January, 2026; https://media.defense.gov/2026/Jan/23/2003864773/-1/-1/0/2026-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY.PDF.
92. *** OSCE Secretariat, *Statement of Mr Sergey Lavrov, Minister of Foreign Affairs of the Russian Federation*, Stockholm, 2 December 2021; https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/a/c/506840.pdf.
93. *** Bundesrepublik Deutschland, Der Bundeskanzler, *Letter to the EU institutions*, 28 May 2026, https://newunionpost.eu/wp-content/uploads/2026/05/260518-BK-letter-to-PEC-et-al.pdf.

[1] Iulian Chifu, Teodor Frunzeti, "Trump Doctrine. The Principled Realism", *Strategic Impact,* nr. 68-69, 2018, pp.7-17.
[2] Iulian Chifu, *Actori, relații și politică de putere în secolul 21,* Editura RAO, București, 2022, ISBN 978-606-006-817-4, Volumul 1 din tetralogia *Reconfigurarea Securității și a Relațiilor Internaționale în Secolul 21.*
[3] The White House, Restoring Truth and Sanity to American History, Executive Order, 27 march 2025; https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/03/restoring-truth-and-sanity-to-american-history/
[4] The White House, *National Security Strategy of the United States of America,* November 2025; https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf
[5] US Department of War, *2026 NDS. National Defense Strategy,* 23 January, 2026; https://media.defense.gov/2026/Jan/23/2003864773/-1/-1/0/2026-NATIONAL-DEFENSE-STRATEGY.PDF.
[6] Maria Domańska, *Putin's article: historical revisionism at the service of great-power politics,* 19 June 2020; https://www.osw.waw.pl/en/publikacje/analyses/2020-06-19/putins-article-historical-revisionism-service-great-power-politics.
[7] OSCE Secretariat, *Statement of Mr Sergey Lavrov, Minister of Foreign Affairs of the Russian Federation,* Stockholm, 2 December 2021; https://cdn.osce.org/sites/default/files/f/documents/a/c/506840.pdf.
[8] Xi Jinping, *Global Security Initiative,* 21 April 2022; https://en.chinadiplomacy.org.cn/gsi/index.shtml.
[9] James Rogers (ed.), *Audit of geopolitical capability,* Henry Jackson Society, 2019; https://henryjacksonsociety.org/wp-content/uploads/2019/01/HJS-2019-Audit-of-Geopolitical-Capability-Report-web.pdf.
[10] Iulian Chifu, "Russian Provoked Nuclear Disaster, Attack or Accident: Scenarios, Probability and Consequences", în Florin-Cătălin Cîrstoiu & co, *Medical Response Strategy in Case of Radiation Emergency Caused by the War in Ukraine,* Springer 2023, pp.71-24.
[11] European Commission, *EU-Mercosur agreement,* 3 September 2025, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/mercosur/eu-mercosur-agreement_en; European Commission, *EU-India Free Trade Agreement,* Investment Protection Agreement and Geographical Indications Agreement, 27 January 2026, https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/india/eu-india-agreements_en.
[12] Mark Leonard, *Europe's soft-power problem,* European Council on Foreign Relations, 5 may 2022; https://ecfr.eu/article/europes-soft-power-problem/.
[13] Iulian Chifu, "Securitatea tehnologică. Un nou domeniu de strictă actualitate a securității viitorului", *Infosfera,* nr. 2/2021, pp.13-22.
[14] James Rogers, Op.cit.
[15] *The North Atlantic Treaty,* Washington D.C. - 4 April 1949; https://www.nato.int/en/about-us/official-texts-and-resources/official-texts/1949/04/04/the-north-atlantic-treaty.
[16] Official Journal of the European Union, Consolidated version of the Treaty of functioning of the European Union, 26.10.2012; https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:12012E/TXT:en:PDF.
[17] Iulian Chifu, *Strategia de Securitate Europeană în era Trump. Chinurile facerii și limitele documentului în era turbulențelor globale,* Calea europeană, 12 iunie 2026; https://www.caleaeuropeana.ro/iulian-chifu-strategia-de-securitate-europeana-in-era-trump-chinurile-facerii-si-limitele-documentului-in-era-turbulentelor-globale/
[18] James Manicom, Jeffrey Reeves, "Locating Middle Powers in International Relations Theory and Power Transitions, în Bruce Gilley and Andrew O'Neil (eds,), *Middle Powers and the Rise of China,* Georgetown University Press, 2014.
[19] Idem, p. 27.
[20] Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott, Kim Richard Nossal, *Relocating Middle Powers: Australia and Canada in a Changing World Order,* UBC Press, Vancouver,1993, pp. 20–25.
[21] David A. Cooper, "Challenging Contemporary Notions of Middle Power Influence: Implications of the Proliferation Security Initiative for `Middle Power Theory` ", *Foreign Policy Analysis,* vol. 7, nr. 3, 2011, pp. 317-319.
[22] Robert O. Keohane, "Lilliputians' Dilemmas: Small States in International Politics", *International Organization,* vol. 23, nr. 2, 1969, pp. 291–310.
[23] Andrew Fenton Cooper, Timothy M. Shaw, *The Diplomacies of Small States: Between Vulnerability and Resilience,* Palgrave Macmillan, New York, 2009.
[24] James Manicom, Jeffrey Reeves, *Op. cit.,* p. 41.
[25] Bruce E. Moon, "The Foreign Policy of the Dependent State", *International Studies Quarterly,* vol. 27, nr. 3, 1983, p. 315.
[26] Andrew F. Cooper, "Niche Diplomacy: A Conceptual Overview", în Andrew F. Cooper (ed.), *Niche Diplomacy: Middle Powers after the Cold War,* Macmillan Press, Houndmills, UK, 1997, pp. 9–13.
[27] Kalevi J. Holsti, "National Role Conceptions and the Study of Foreign Policy", *International Studies Quarterly,* vol. 14, nr. 3, 1970, pp. 233–309; Ronald L. Jepperson, Alexander Wendt, Peter J. Katzenstein, "Norms, Identity, and Culture in National Security", în Peter J. Katzenstein (ed.), *The Culture of National Security: Norms and Identity in World Politics,* Columbia University Press, New York, 1996, pp. 33–75.
[28] Carl Ungerer, "The 'Middle Power' Concept in Australian Foreign Policy", *Australian Journal of Politics and History,* vol. 53, nr. 4, 2007, p. 519.

[29] Eduard Jordaan, "The concept of a middle power in international relations: Distinguishing between emerging and traditional middle powers", *Politikon: South African Journal of Political Studies,* vol. 30, nr. 2, 2003, p. 167.

[30] Bruce Gilley, "Middle powers during great power transitions: China's rise and the future of Canada-US relations", *International Journal,* vol. 66, nr. 2 (Canada, the US, and China: A new Pacific triangle?), Spring 2011, Sage Publications, pp. 245-264.

[31] Hyung Min Kim, "Comparing measures of national power", *International Political Science Review,* vol. 31, nr. 4, 2010, pp. 405-427.

[32] Jeffrey Legro, "Purpose transitions: China's rise and the American response", în Robert S. Ross, Feng Zhu (eds.), *China's Ascent: Power, Security, and the Future of International Politics,* Cornell University Press, 2008, pp. 163-190.

[33] Andrew F. Cooper, Richard A. Higgott, Kim Richard Nossal, Op.cit.; a se vedea şi Andrew Cooper, *Op.cit.,* pp. 1-24.

[34] Wenran Jiang, "Seeking a strategic vision for Canada-China relations", *International Journal,* vol. 64, nr. 4, 2009, p. 908.

[35] Tsuyoshi Kawasaki, "Strangers no longer: The identity shift in the Canada-Japan relationship", *International Journal,* vol. 64, nr. 4, 2009, pp. 879-890.

[36] Malcolm Davis, *Australia as a rising Middle Power,* RSIS Working Paper, nr. 328, S. Rajaratnam School of International Studies, 2020, 36 p.; http://www.jstor.com/stable/resrep24285.

[37] Andrew Hastie, "We must see China – the opportunities and the threats – with clear eyes", *The Sydney Morning Herald,* August 8, 2019; www.smh.com.au/politics/federal/we-must-see-china-the-opportunities and-the-threats-with-clear-eyes-20190807-p52eon.html.

[38] Varrall Merriden, "Does China's rise threaten the rules-based order?", *The Interpreter,* June 7, 2017; www.lowyinstitute.org/the-interpreter/does-china-rise-threaten-rules-based-order.

[39] Department of Foreign Affairs and Trade, Australian Government, "Opportunity, Security, Strength: The 2017 Foreign Policy White Paper", November 23, 2017, p. 4.; www.dfat.gov.au/news/news/Pages/opportunity security-strength-the-2017-foreign-policy-white-paper.

[40] Andrew Carr, "Is Australia a middle power? A systemic impact approach", *Australian Journal of International Affairs,* vol. 68, nr. 1, 2014, pp. 70-84; DOI:10.1080/10357718.2013.840264.

[41] Thomas Hegghammer, "Small and Middle Powers", în David G. Lewis, Aniseh Bassiri Tabrizi (eds.), *Regional Powers and Post-NATO Afghanistan,* NATO Defense College, 2021; https://www.jstor.org/stable/resrep33620.12.

[42] Austin Gee, Robert G. Patman, "Small state or minor power? New Zealand's Five Eyes membership, intelligence reforms, and Wellington's response to China's growing Pacific role", *Intelligence and National Security,* vol. 36, nr. 1, pp. 34-50; DOI: 10.1080/02684527.2020.1812876.

[43] Baldur Thorhallsson, "Small States and the Changing Global Order: What Small State Theory Can Offer New Zealand Foreign Policymaking", pp. 379–393, în Anne-Marie Brady (ed.), *Small States and the Changing Global Order: New Zealand Faces the Future,* The World of Small States, Springer, 2019.

[44] Salma Malik, "US war in Iraq in the light of the major and minor powers conflict", *The Turkish Yearbook,* vol XXV, pp. 83-106, 2004.

[45] Volker Krause, David J. Singer, "Minor Powers, Alliances, and Armed Conflict: Some Preliminary Patterns", în Erich Reiter, Heinz Gärtner (eds.), *Small States and Alliances,* Physica-Verlag, Heidelberg, 2001, pp 15–23; https://doi.org/10.1007/978-3-662-13000-1_3.

[46] Odd Arne Westad, *The Global Cold War: Third World Interventions and the Making of Our Times,* Cambridge University Press, 2005.

[47] Eitan J. Rosen, *The influence of minor powers during the Cold War,* BA Thesis, May 2021, State University of New York, 38 p.

[48] B. Thorhallsson, *Op. cit.,* p. 34.

[49] *Ibidem.*

[50] Christoph Mikulaschek, *Minor powers' influence in international organizations: Empirical evidence exploiting the natural experiment of African representation on the UN Security Council,* Paper prepared for presentation at the 8th Annual Conference on the Political Economy of International Organizations, February 12-14, 2015.

[51] Peter Katzenstein, *Small States in World Markets: Industrial Policy in Europe,* Ithaca, NY, Cornell University Press, 1985; Andrew Moravcsik, *The Choice for Europe: Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht,* Ithaca, NY, Cornell University Press, 1998; Randall W. Stone, *Controlling Institutions: International Organizations and the Global Economy,* Cambridge, UK, Cambridge University Press, 2011.

[52] Stephen D. Krasner, *Structural Conflict: The Third World Against Global Liberalism,* Berkeley, CA, University of California Press, 1985.

[53] Lloyd Gruber, *Ruling the World: Power Politics and the Rise of Supranational Institutions,* Princeton, NJ, Princeton University Press, 2000.

[54] Mona M. Lyne, Daniel L. Nielson, Michael J. Tierney, "Who delegates? Alternative models of principals in development aid", în Darren G. Hawkins, David A. Lake, Daniel L. Nielson and Michael J. Tierney (eds.), *Delegation and Agency in International Organizations,* vol. 32, Cambridge University Press, 2006, pp. 41–76; a se vedea şi Mark Copelovitch,

Daniel Nielson, Ryan Powers and Michael J. Tierney, *The Unipolar Fallacy: Common Agency, American Interests, and International Financial Institutions,* Prepared for presentation at the 2014 PEIO Conference, 2014, 48 p.

[55] Amrita Narlikar, *Bargaining over the Doha development agenda: Coalitions in the World Trade Organization,* Latin American Trade Network Working Paper, nr. 36, 2005; Donna Lee, "Bringing an Elephant into the Room: Small African State Diplomacy in the WTO", în Andrew F. Cooper, Timothy M. Shaw (eds.), *The Diplomacy of Small States: Between Vulnerability and Resilience,* Palgrave Macmillan, London, 2009, pp. 195–206.

[56] Mattila Mikko, "Fiscal transfers and redistribution in the European Union: do smaller member states get more than their share?", *Journal of European Public Policy,* vol. 13, nr. 1, 2006, pp. 34–51; Deniz Aksoy, Jonathan Rodden, "Getting into the game: legislative bargaining, distributive politics, and EU enlargement", *Public Finance and Management,* vol. 9, nr. 4, 2009, pp. 613–643.

[57] Jonas Tallberg, "Bargaining Power in the European Council", *Journal of Common Market Studies,* vol. 46, nr. 3, 2008, pp. 685–708.

[58] Jonathan B. Slapin, "Exit, Voice, and Cooperation: Bargaining Power in International Organizations and Federal Systems", *Journal of Theoretical Politics,* vol. 21, nr. 2, 2009, pp.187-211; Christina J. Schneider, "Weak States and Institutionalized Bargaining Power in International Organizations", *International Studies Quarterly,* vol. 55, nr. 2, 2011, pp. 331-355.

[59] Volker Krause, David J. Singer, *Op. cit.,* https://doi.org/10.1007/978-3-662-13000-1_3.

[60] Randolph M. Siverson, Joel King, "Attributes of National Alliance Membership and War Participation, 1815-1965", *American Journal of Political Science,* vol. 24, nr. 1, 1980, pp. 1-15.

[61] *Ibidem.*

[62] Marinko Bobic, *Why minor powers risk wars with major powers. A comparative study of the post-Cold War era,* Bristol University Press, 2019.

[63] Charles L. Glaser, *Rationalist Theory of International Politics. The Logic of Competition and Cooperation*, Princeton, NJ, Princeton University Press, 2010.

[64] Ivan Arreguín-Toft, "How the Weak Win Wars. A Theory of Asymmetric Conflict", *International Security*, vol. 26, nr. 1, Harvard Kennedy School, 2001, pp. 93–128.

[65] Michael A. Allen, Benjamin O. Fordham, "From Melos to Baghdad: Explaining resistance to militarized challenges from more powerful states", *International Studies Quarterly*, vol. 55, nr. 4, 2011, pp.1025–1045.

[66] Michael G. Findley, Scott Edwards, "Accounting for the Unaccounted: Weak-Actor Social Structure in Asymmetric Wars', *International Studies Quarterly*, vol. 51, nr. 3, 2007, pp. 583–606.

[67] Jeremy Ginges, Scott Atran, "War as a moral imperative (not just practical politics by other means)", în *Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, vol. 278, nr. 1720, 2011, pp. 2930–2938.

[68] Bruce Bueno de Mesquita, Alastair Smith, Randolph M. Siverson, James D. Morrow, *The Logic of Political Survival*, Cambridge, MA, The MIT Press, 2005.

[69] John Mueller, "The Iraq Syndrome", *Foreign Affairs*, vol. 84, nr. 6, Council on Foreign Relations, 2005, pp. 44–54.

[70] João Paulo Nicolini Gabriel, Henoch Gabriel Mandelbaum, Carlos Eduardo Carvalho, *The Quad: One More 'Minilateral' Initiative, Not an Embryonic Military Alliance in the Indo-Pacific Region*, 13 august 2020; https://www.researchgate.net/publication/343626022_The_Quad_One_More_'Minilateral'_Initiative_not_an_Embryonic_Military_Alliance_in_the_Indo-Pacific_Region, DOI: 10.21530/ci.v15n2.2020.1014.

[71] Dhruva Jaishankar, *The Real Significance of the Quad*, Australian Strategic Policy Institute, October 24, 2018; Joel Wuthnow, "US 'Minilateralism' in Asia and China's Responses: A New Security Dilemma?", *Journal of Contemporary China*, vol. 28, nr. 115, 2019, pp. 133-150.

[72] Michael J. Green, "Strategic Asian triangles", în Saadia M. Pekkanen, John Ravenhill, Rosemary Foot (eds.), *The Oxford Handbook of the International Relations of Asia*, New York, Oxford University Press, 2014, pp. 758-774.

[73] William T. Tow, "Minilateral security's relevance to US strategy in the Indo-Pacific: challenges and prospects", *The Pacific Review*, vol. 32, nr. 2, 2019, pp. 232-244; DOI: 10.1080/09512748.2018.1465457.

[74] Miles Kahler, "Multilateralism with small and large numbers", *International Organization*, vol. 46, nr. 3, The MIT Press, 1992, pp. 681-708; Brad Glosserman, Scott A. Snyder, *The Japan–South Korea Identity Clash: East Asian Security and the United States*, Columbia University Press, New York, 2015; Kenneth A. Oye, "Explaining Cooperation under Anarchy: Hypotheses and Strategies", *World Politics*, vol. 38, nr. 1, Cambridge University Press, 1985, pp. 1-24.

[75] Victor D. Cha, "The dilemma of regional security in East Asia: Multilateralism versus bilateralism", în Paul F. Diehl, Joseph Levgold (eds.), *Regional conflict management*, Bloomsbury Academic, 2003, pp. 104–122.

[76] Moises Naim, "Minilateralism: The magic number to get real international action", *Foreign Policy*, 2009, June 21, 2009; http://foreignpolicy.com/2009/06/21/minilateralism/.

[77] Stewart Patrick, "The New `New Multilateralism`: Minilateral Cooperation, But at What Cost?", *Global Summitry: Politics, Economics, and Law in International Governance*, Global Summitry Project, vol. 1, nr. 2, 2015, pp. 115–134.

[78] Amalina Anuar, Nazia Hussain, *Minilateralism for Multilateralism in the Post-COVID Age. Challenges to Minilateralism*, Policy Report, S. Rajaratnam School of International Studies, January 2021, 11 p.; https://www.jstor.org/stable/resrep28278.5.

[79] Sung-Mi Kim, Sebastian Haug, Susan Harris Rimmer, "Minilateralism Revisited: MIKTA as Slender Diplomacy in a Multiplex World", *Global Governance*, vol. 24, nr. 4, Brill, 2018, pp. 475-489.

[80] Marina Larionova, Andrey Shelepov, "Is BRICS Institutionalization Enhancing its Effectiveness?", în Marek Rewizorski (ed.), *The European Union and the BRICS. Complex Relations in the Era of Global Governance*, Springer, 2015, pp. 39-55; Prashanth Parameswaran, "The limits of minilateralism in ASEAN", *The Straits Times*, February 2018.

[81] Lai-Ha Chan, Maria Rost Rublee, "The promise of AUKUS: implications of its minilateral institutional form", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 78, nr. 6, 2024, pp. 848-868; DOI: 10.1080/10357718.2024.2421369.

[82] Barbara Koremenos, Charles Lipson, Duncan Snidal,"The Rational Design of International Institutions", *International Organization*, vol. 55, nr. 4, The MIT Press, 2001, pp. 761–799.

[83] Mason Richey, Daewon Ohn, "It's fine in practice, but how about in theory? State-of-the-art minilateralism between expectations and reality", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 78, nr. 6, 2024, pp. 782-807; https://doi.org/10.1080/10357718.2024.2409361.

[84] Leah Matchett, "Minilateralism and Backlash in the Nuclear Security Summit: The Consequences of Nuclear Governance Outside the IAEA", *Security Studies*, vol. 30, nr. 5, 2021, pp. 823–859.

[85] Jaganath Panda, Daewon Ohn, "Minilateralism and the new Indo-Pacific order: theoretical ambitions and empirical realities", *Australian Journal of International Affairs*, vol. 78, nr. 6, 2024, pp. 767-781; https://doi.org/10.1080/10357718.2024.2410411.

[86] Lora Anne Viola, "US Strategies of Institutional Adaptation in the Face of Hegemonic Decline", *Global Policy*, vol. 11, nr. 3 (special issue: *Global Power Shifts: How do International Institutions Adjust?*), Wiley, 2020, pp. 28–39.

[87] The White House*, National Security Strategy of the United States of America*, November 2025; https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2025/12/2025-National-Security-Strategy.pdf.

[88] Iulian Chifu, *Marea Neagră într-o arhitectură de securitate întărită: minilaterale, convergența puterilor mijlocii, rolul critic al puterilor minore*, Calea Europeană, 9 iunie 2026; https://www.caleaeuropeana.ro/iulian-chifu-marea-neagra-intr-o-arhitectura-de-securitate-intarita-minilaterale-convergenta-puterilor-mijlocii-rolul-critic-al-puterilor-minore/

[89] Iulian Chifu, *Noua arhitectură de securitate a Europei: rolul Ucrainei și al Turciei*, Calea Europeană, 25 mai 2026; https://www.caleaeuropeana.ro/iulian-chifu-noua-arhitectura-de-securitate-a-europei-rolul-ucrainei-si-al-turciei/

[90] Iulian Chifu, *Marea Neagră .....*

[91] Iulian Chifu, *Noua arhitectură de securitate a Europei .....*

[92] Iulian Chifu, *Marea Neagră .....*

[93] Iulian Chifu, *Noua arhitectură de securitate a Europei.*

[94] Bundesrepublik Deutschland, Der Bundeskanzler*, Letter to the EU institutions*, 28 May 2026, https://newunionpost.eu/wp-content/uploads/2026/05/260518-BK-letter-to-PEC-et-al.pdf; Peter von Elsuwege, Roman Petrov, *Towards an "Associate Membership" Status for Ukraine?,* 28 May 2026, https://verfassungsblog.de/towards-an-associate-membership-status-for-ukraine/

[95] Iulian Chifu, "Reziliența în război și caracteristicile intangibile. Cazul războiului de agresiune al Rusiei în Ucraina", *Infosfera*, nr. 3/2023, pp. 13-20.

[96] Iulian Chifu, *Noua arhitectură de securitate a Europei.*